

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ
ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ.**

Αθήνα, 7 Μαΐου 1997

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήθελα σήμερα να σταθώ και να υπογραμμίσω τον πυρήνα της πολιτικής μας. Από το Συνέδριο ως σήμερα, σε αλληπτάλληλες συλλογικές διαδικασίες, έχουμε δρομολογήσει μια σφαιρικά επεξεργασμένη πολιτική, η οποία επικυρώθηκε με την λαϊκή εντολή της 22ας του Σεπτεμβρίου. Η πολιτική μας αυτή έχει ενότητα στόχων, σκοπών και μέσων. Δεν ήλθαμε να διαχειριστούμε τα προβλήματα, αλλά να μεταβάλλουμε τον οικονομικό, και κοινωνικό χάρτη της χώρας, σε ένα πλαίσιο σαφών εθνικών στόχων. Όλες οι πολιτικές μας κατατείνουν στην δημιουργία της ισχυρής και ευημερούσας Ελλάδας. Στόχος μας είναι η ισότιμη συμμετοχή της χώρας στην διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Στόχος μας είναι να διαδραματίσει η χώρα μας πρωταγωνιστικό ρόλο στην βαλκανική συνεργασία. Στόχος μας είναι να διαμορφώσουμε δυναμικά τους όρους και τις προϋποθέσεις για την πλήρη διασφάλιση των εθνικών συμφερόντων, των εθνικών δικαιωμάτων και των εθνικών μας δικαίων.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Η εξωτερική πολιτική της χώρας συνδέεται στενά και αποφασιστικά με την επίτευξη του συνόλου των στόχων μας. Η ενδυνάμωση της οικονομίας και η ανάπτυξη της χώρας έχουν αποφασιστική σημασία σε όλες τις παραμέτρους της εξωτερικής πολιτικής. Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, συνδέεται στενά με την αναγκαία ομοψυχία στην επίτευξη των εθνικών στόχων. Η

ισότιμη συμμετοχή μας στην διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης είναι ταυτόχρονα εδραίωση της διεθνούς θέσης της χώρας και προϋπόθεση της θετικής αναπτυξιακής μας πορείας. Οι Έλληνες πολίτες δεν θέλουν την Ελλάδα χώρα δεύτερης ή τρίτης κατηγορίας στην Ευρώπη. Και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι η μόνη πολιτική δύναμη της χώρας που έχει συγκεκριμένο σχέδιο και αποσαφηνισμένη πολιτική για την επιτυχία των εθνικών μας στόχων.

Η πολιτική μας ήδη αποδίδει καρπούς. Στην οικονομία δεν υπάρχει μόνον η μείωση του πληθωρισμού. Υπάρχει για πρώτη φορά μια ορατή δημοσιονομική εξυγίανση. Η χώρα εισέρχεται με υγιή τρόπο σε μια αναπτυξιακή τροχιά. Σε αντίθεση με όλη την υπόλοιπη Ευρώπη, οι αναγκαίες δημοσιονομικές προσαρμογές δεν τραυμάτισαν τον κοινωνικό ιστό, χάρη στην κοινωνική πολιτική που ακολουθήσαμε. Δεν περικόψαμε αλλά αντίθετα αυξήσαμε τις κοινωνικές δαπάνες, εξυγιαίνοντας και διαφοροποιώντας την κατεύθυνση της προνοιακής μέριμνας.

Χάρη σ' αυτή την εσωτερική σταθερότητα, η εξωτερική μας πολιτική απέκτησε πολλαπλασιαστές ισχύος. Στα Βαλκάνια, η Ελλάδα έχει αναδειχτεί σε πόλο σταθερότητας, ασφάλειας και συνεργασίας. Παρά την διαρκή ρευστότητα στις περισσότερες χώρες, η παρουσία της Ελλάδας, οικονομικά και πολιτικά είναι γόνιμη και ουσιαστική.

Η κρίση στην Αλβανία είναι το πιο πρόσφατο παράδειγμα. Η Ελλάδα έχει παρουσία. Η Ελλάδα συνέβαλε αποφασιστικά στις

διαβουλεύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως ανέφερα στην προηγούμενη συνεδρίαση μας, ο στόχος μας ήταν η αντιμετώπιση των εξελίξεων με πολιτικά μέσα, αλλά και αποτελεσματικό τρόπο. Επιτύχαμε και στα δύο. Συμβάλαμε στην κατοχύρωση της ειρήνης, στην σταθερότητα της περιοχής αλλά και στην προστασία των δικαιωμάτων της μειονότητας. Επιτύχαμε να είναι η Ελλάδα παρούσα στις εξελίξεις. Να συμβάλλει, με κύρος, στην διαμόρφωση των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην περιοχή. Να μην σερνόμαστε, ουραγοί, πίσω από τα γεγονότα, αλλά να διαμορφώνουμε ενεργά πολιτικές.

Στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της χώρας, ιδιαίτερο βάρος έχει το πλέγμα των ελληνοτουρκικών σχέσεων και το Κυπριακό.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής και ιδίως εκείνα που συνδέονται στενά με θέματα ζωτικής σημασίας, δεν επιδέχονται, ούτε ρητορικές, ούτε μπορεί να είναι αντικείμενα σχολιασμών, χωρίς εμβάθυνση στους χειρισμούς, χωρίς αξιολόγηση των στοιχείων, χωρίς στάθμιση των δεδομένων. Η πολιτική μας ζωή γενικότερα, και η άσκηση εξωτερικής πολιτικής, ειδικότερα, έχουν κατά καιρούς τραυματιστεί βαθιά, από λόγους και χαρακτηρισμούς που δεν συνοδεύονται από την βάσανο της σκέψης και από τον έλεγχο των δεδομένων. Η εξωτερική πολιτική είναι ο κατ' εξοχήν ευαίσθητος χώρος, στον οποίο δεν επιτρέπονται «ασκήσεις επί χάρτου», ούτε η επίκληση γενικών αρχών ως πρόταση ειδικής

πολιτικής. Τα εθνικά θέματα ανήκουν -κατ' εξοχήν- στο πεδίο του συγκεκριμένου, στο πεδίο της πράξης, και όχι στο πεδίο των ελιγμών του λόγου. Στα εθνικά θέματα απαιτείται η μείζων ευθύνη κάθε πολιτικής δύναμης. Κατά μείζονα λόγο τον μέγιστο βαθμό ευθύνης φέρουν τα στελέχη ενός κυβερνώντος κόμματος.

Στα εθνικά θέματα, και στο όλο πλέγμα των ελληνοτουρκικών σχέσεων οι θέσεις μας είναι κρυστάλλινα διαυγείς. Οι θέσεις μας είναι γνωστές και επικυρωμένες από τα κορυφαία συλλογικά μας όργανα στο κόμμα και την κυβέρνηση. Οι θέσεις μας είναι γνωστές και επικυρωμένες από την λαϊκή ψήφο. Οι θέσεις μας είναι γνωστές και δικαιωμένες από το σύνολο των χειρισμών μας, στο σύνολο των εθνικών μας θεμάτων.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Στα εθνικά θέματα το «κλειδί», η βάση από την οποία εκκινεί κάθε πρωτοβουλία, είναι η δική σου θεμελιώδης θέση, η δική σου θεμελιώδης επιδίωξη, ο πυρήνας τον οποίο υπηρετούν όλες οι στρατηγικές και τακτικές κινήσεις σου. Στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, ο πυρήνας των πολιτικών μας είναι σαφής: η Ελλάδα δεν θέτει σε κανένα διάλογο και υπό καμία αίρεση τα κυριαρχικά της δικαιώματα, όπως αυτά απορρέουν από το διεθνές δίκαιο και τις διεθνείς συνθήκες. Η Ελλάδα δεν δέχεται οποιαδήποτε διαδικασία που θέτει υπό αίρεση το στάτους κβο στο Αιγαίο. Στόχος όλων των πολιτικών μας είναι η διασφάλιση των συμφερόντων, των δικαίων και δικαιωμάτων της χώρας.

Το σύνολο των διπλωματικών μας ενεργειών και το σύνολο της εσωτερικής μας πολιτικής, αποσκοπεί στην ενδυνάμωση των θέσεών μας. Ισχυρή οικονομία σημαίνει ισχυρή άμυνα και ακόμα ισχυρότερη εξωτερική πολιτική. Σταθεροποιητικός ρόλος της Ελλάδας στα Βαλκάνια σημαίνει πολλαπλασιαστική δύναμη στις θέσεις μας στο Αιγαίο και ούτω καθεξής.

Ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία υπάρχει μια ουσιώδεις διαφορά: η Ελλάδα έχει αποσαφηνισμένη πολιτική, αποσαφηνισμένες θέσεις, που εδράζονται όλες στο Διεθνές Δίκαιο και τις Διεθνείς Συνθήκες. Η Τουρκία είναι η χώρα, που, ενώ ζητά την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αρνείται να προσαρμόσει την πολιτική της στους θεμελιώδεις κανόνες γύρω από τους οποίους συγκροτείται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Τουρκία είναι, αυτή την στιγμή, παράγων αποσταθεροποίησης όχι μόνο στο Αιγαίο, αλλά στην μείζονα περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Εμείς στο θέμα αυτό έχουμε ξεκάθαρη θέση: εάν η Τουρκία αποδείξει εμπράκτως ότι σέβεται το διεθνές δίκαιο, εάν εμπράκτως αποσύρει την επεκτατική της επιβουλή κατά των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων, τότε θα βρει την Ελλάδα αρωγό στην ευρωπαϊκή της πορεία. Εμείς πιστεύουμε, ότι και για τις δύο χώρες είναι προτιμότερη και ωφελιμότερη η ειρηνική πορεία των σχέσεων μας. Οι δύο λαοί έχουν μόνον να κερδίσουν αν φύγει από την περιοχή η ένταση και η απειλή χρήσης βίας που συστηματικά τα τελευταία χρόνια καλλιεργεί και κλιμακώνει η Άγκυρα.

Με τη σύσταση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, η χώρα μας επιδιώκει να προωθήσει της βελτίωση του κλίματος μεταξύ των δύο χωρών. Η λειτουργία της Επιτροπής δεν αποτελεί έναρξη πολιτικού διαλόγου ή οποιαδήποτε μορφή διαιτησίας. Πρόκειται για μία διαδικασία που έχει ως στόχο την γνωστοποίηση των εκατέρωθεν απόψεων πάνω σε διαδικαστικά ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή του νομικού πλαισίου. Το πόρισμα αυτής της διαδικασίας δεν θα έχει δεσμευτικό χαρακτήρα. Η Ευρωπαϊκή Προεδρία δεν μπορεί να προχωρήσει σε διαιτητικές διαδικασίες. Τέλος δεν πρόκειται για τη διερεύνηση των διαδικαστικών θεμάτων ενός πιθανού πολιτικού διαλόγου.

Ο διαδικαστικός διάλογος ανάμεσα στις δύο χώρες, έχει δύο δυνητικές εκδοχές: η μία είναι να αποτελέσει το σημείο στροφής της πολιτικής της Τουρκίας προς ένα σεβασμό του διεθνούς δικαίου, με την παραίτηση της Άγκυρας από κάθε επεκτατική επιβουλή. Τότε, θα ανοίξει ο δρόμος για μια ειρηνική πορεία των δύο χωρών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δρόμο, στον οποίο, επαναλαμβάνω, η Τουρκία θα μας βρει αρωγό.

Η δεύτερη εκδοχή του διαδικαστικού διαλόγου είναι να αποκαλυφθεί -για μια ακόμα φορά- και με αποκλειστική ευθύνη της Άγκυρας, ότι δεν επιθυμεί πραγματικό διάλογο, αλλά ένα μανδύα συγκάλυψης των επεκτατικών της ανόμων βλέψεων, εις βάρος των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων. Αλλά, αυτή την φορά, η Άγκυρα δεν θα θυσιάσει -για άλλη μία φορά- την αξιοπιστία της απέναντι στην Ελλάδα, μόνο, αλλά θα εκτεθεί ανεπανόρθωτα εκεί που θέλει να δώσει τις εξετάσεις της. Από ευρωπαϊκή δύναμη,

που θέλει να μεταβληθεί, θα αποσυρθεί και πάλι στην οπισθοδρόμηση ενός οθωμανικού οράματος, που όμως δεν έχει ακροατήριο, ούτε θα βρει κατανόηση στον σημερινό κόσμο.

Αλλά, κύριοι συνάδελφοι, θα θεωρούσα τουλάχιστον μειωτικό της ευφυΐας του έλληνα πολίτη, να αποδεχθεί κανείς ότι τα διλήμματα της Άγκυρας θα μπορούσαν να μεταβληθούν σε διλήμματα της Ελλάδας. Εμείς έχουμε καθαρή γραμμή.

Οι Τούρκοι, και όχι εμείς, έχουν το πρόβλημα της απόδειξης της συνέπειας λόγων και έργων. Εμείς έχουμε ξεκάθαρες θέσεις και στα λόγια και στα έργα. Γι' αυτό και δεν έχουμε τίποτα να φοβηθούμε, ούτε τίποτα να χάσουμε. Άλλοι πρέπει να φοβούνται μήπως χάσουν, εκεί που νόμιζαν, πριν, ότι θα κερδίσουν. . .

Η σθεναρή υπεράσπιση των θέσεών μας αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να κερδίσουμε τη διπλωματική αντιπαράθεση, για να αντιμετωπίσουμε τα γεωπολιτικά επιχειρήματα τρίτων, να αποδυναμώσουμε τις πολιτικές σκοπιμότητες που κυριαρχούν σε διεθνές επίπεδο. Με εσωστρέφεια και πατριωτικούς λόγους σε επετείους δεν κερδίζονται οι διπλωματικές μάχες. Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να υποστηρίξει όπου και όπως χρειάζεται με θάρρος τη θέση της. Αυτή είναι υπερήφανη στάση.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Θα επαναλάβω ότι η χώρα μας έχει διατυπώσει μία πρόταση ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Είναι η ρεαλιστική πρόταση της «βήμα προς βήμα» προόδου, που αποβλέπει στη σταδιακή αντιμετώπιση των θεμάτων και στην καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης στις σχέσεις των δύο χωρών. Αλλά και στην δημιουργία μιας προοπτικής παραπέρα εξέλιξης, καθώς τα εκκρεμή θέματα αντιμετωπίζονται διαδοχικά με βάση τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου.

Πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή θα είναι η εκ μέρους της Τουρκίας αποδοχή τριών προϋποθέσεων που αντικατοπτρίζουν βασικές και γενικά αποδεκτές αρχές του Διεθνούς Δικαίου. Δηλαδή:

- τη δήλωση στο αναγκαίο πολιτικό επίπεδο χωρίς όρους ή προϋποθέσεις ότι αποκλείει την απειλή πολέμου ή την χρήση βίας στις σχέσεις των δύο χωρών. Η τουρκική κυβέρνηση πρέπει να διακηρύξει ανεπιφύλακτα ότι είναι αδιανόητη η προσφυγή σε πόλεμο για να επιλυθεί οποιοδήποτε πρόβλημα θεωρεί ότι υπάρχει μεταξύ των δύο χωρών.
- την αποδοχή του θεσμικού πλαισίου, που διέπει τις σχέσεις των δύο χωρών και διαμορφώνει την ισχύουσα νομική κατάσταση στο Αιγαίο, δηλαδή τις υπάρχουσες διεθνείς συμφωνίες και τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου.

- την αποδοχή, στη συνέχεια, από τη Τουρκία, ότι θέματα που αφορούν την εφαρμογή ή ερμηνεία των διεθνών συνθηκών, θα επιλυθούν μέσα από τις νομικές διαδικασίες που προβλέπει το Διεθνές Δίκαιο και συγκεκριμένα το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Πέραν των άλλων, το πρώτο αυτό βήμα (όπως άλλωστε και η αποδοχή από την Τουρκία της προσφυγής στην Χάγη σ' ό,τι αφορά τις αξιώσεις για τα Ιμια) θα επέτρεπε στην Ελλάδα να εγκρίνει τον χρηματοδοτικό κανονισμό ώστε να απεμπλακεί η προοπτική που εδόθη στην Τουρκία μέσω της Συμφωνίας Τελωνειακής Ένωσης.

Το επόμενο βήμα θα ήταν η σύνταξη συνυποσχετικού μεταξύ των δύο χωρών μας για την παραπομπή του ζητήματος της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Παράλληλα, οι δύο χώρες μπορούν να εγκαισιάσουν επαφές σε υπηρεσιακό αλλά και σε κυβερνητικό επίπεδο για την συστηματική ανταλλαγή απόψεων και την ανάπτυξη συνεργασίας σε τομείς αμοιβαίου συμφέροντος, όπως του τουρισμού, του εμπορίου, της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, της λαθρομετανάστευσης κ.α. Η προοπτική που θα δημιουργηθεί θα καθορίσει και την διαγραφή των επομένων βημάτων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι ημέρες και οι εποχές που έρχονται θα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη περίοδος, λεπτών χειρισμών στο ξεκάθαρο έδαφος θέσεων που όλοι γνωρίζουμε και όλοι συνδιαμορφώσαμε. Η εξωτερική πολιτική και τα εθνικά θέματα χρειάζονται ομοψυχία, ψυχραιμία, αποφασιστικότητα, σταθερότητα και αποφυγή κινήσεων εντυπωσιασμού, από όλους. Η αντιπολίτευση ταλαντεύεται ανάμεσα στην υπεύθυνη κριτική και τις «ασκήσεις επί χάρτου», με προτάσεις που γίνονται, περισσότερο για εσωτερική κατανάλωση, παρά για ουσιαστική συμβολή στον προβληματισμό.

Θα έλεγα λοιπόν, ότι πρόσθετες παρανοήσεις πάνω σ' αυτά τα αυτονόητα, δεν θα βρουν την κατανόηση των ελλήνων πολιτών, που έχουν και μνήμη και γνώση και κρίση. Στα εθνικά θέματα, στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν υπάρχουν δισταγμοί, ταλαντεύσεις και κενά. Προχωράμε με βάση τα πάγια εθνικά συμφέροντα, με βάση τις συλλογικές μας αποφάσεις, με βάση το αυτονόητο πατριωτικό καθήκον, όχι μόνον το δικό μας, αλλά πιστεύω και κάθε ελληνικού κόμματος, για την δημιουργία της ισχυρής Ελλάδας, μιας χώρας σεβαστής σε φίλους και αντιπάλους.

Και η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. πρέπει να είναι το προπύργιο αυτής της ξεκάθαρης στάσης και θέσης, που αποτελεί και την μεγάλη δύναμη της πατρίδας μας, απέναντι σε ένα ταραγμένο και ευπαθή ορίζοντα σχέσεων που μας περιβάλλει. Και είμαι βέβαιος ότι η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στο σύνολό της, θα αποτελέσει τον κριό, της σωστής ενημέρωσης του

ελληνικού λαού για τους στόχους της πολιτικής μας, μιας πολιτικής σταθερότητας και τόλμης, μιας πολιτικής αλήθειας, μιας πολιτικής υπεύθυνα και βαθιά εθνικής.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Τις μέρες αυτές κεντρικό θέμα είναι ο κοινωνικός διάλογος.

Αναφέρθηκα στους στόχους που έχουμε να επιτελέσουμε. Οι στόχοι αυτοί δεν αφορούν μόνο μακροοικονομικά μεγέθη. Αντίθετα αφορούν την αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη, την κοινωνική δικαιοσύνη, τη συνολική βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Αυτούς τους στόχους δεν θα επιτύχουμε, αν δεν προχωρήσουμε αποφασιστικά σε διαρθρωτικές αλλαγές, αν δεν παραμερίσουμε παλιούς και ξεπερασμένους τρόπους λειτουργίας, παλιές νοοτροπίες, δομές που αναπτύχθηκαν σε μια εποχή προστατευτισμού, κλειστής και αυταρχικής κοινωνίας, επικυριαρχίας πελατειακών σχέσεων. Σε όλους τους τομείς πρέπει να επιδιώξουμε μια ανοιχτή κοινωνία που παρέχει περισσότερες δυνατότητες στα άτομα, δυνατότητες απασχόλησης και βελτίωσης του βιοτικού τους επιπέδου ανταμείβει ικανοποιητικά τη δουλειά και αναπτύσσει την κοινωνική ευθύνη. Τις αναγκαίες διαρθρωτικές μεταβολές είτε αφορούν τις επιχειρήσεις είτε το ασφαλιστικό σύστημα είτε τη παιδεία είτε το διοικητικό σύστημα οφείλουμε να τις εξετάσουμε σε μια ευρύτερη συζήτηση για να έχουν τη στήριξη της κοινωνίας. Ο κοινωνικός διάλογος αυτό επιδιώκει. Αλλαγή με συναίνεση. Μεταβολή με

συμπαράσταση. Κινητοποίηση για το νέο, κινητοποίηση των δυνάμεων που θέλουν να έχει μέλλον ο τόπος. Όσοι εναντιώνονται στο διάλογο με το πρόσχημα, ότι πρόκειται να συνθλιβούν οι εργαζόμενοι και οι κοινωνικές κατακτήσεις τους όχι μόνο διαστρέφουν τα πράγματα αλλά οδηγούν συνειδητά την κοινωνία σε κρίση. Επιδίωξή μας είναι να μειώσουμε την ανεργία, να αυξήσουμε τις θέσεις εργασίας, να δημιουργήσουμε συνθήκες ώστε ο εργαζόμενος να είναι και να αισθάνεται πιο ασφαλής. Επιδίωξή μας είναι οι διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και ο εντεινόμενος διεθνής ανταγωνισμός να μη χειροτερεύουν τις συνθήκες για τους εργαζόμενους, τους αγρότες, τους μικρομεσαίους. Να αξιοποιήσουμε τις εξελίξεις. Και βεβαίως ο κοινωνικός διάλογος δεν αφορά μόνο τις εργασιακές σχέσεις. Αφορά και σε μεγάλο βαθμό τις επιχειρήσεις, το πιστωτικό σύστημα, την προστασία του καταναλωτή. Τι προτείνουν όσοι αρνούνται τον κοινωνικό διάλογο για να αντιμετωπίσουμε το διαφορετικό και ανταγωνιστικό περιβάλλον, ποιες οι σκέψεις τους για να μπορέσει η Ελλάδα να διατηρήσει και να βελτιώσει τη θέση της, για να υπάρξουν επενδύσεις, απασχόληση, τεχνολογία. Ή μόνο πρότασή τους είναι να μην υπάρξει καμμία κίνηση δηλαδή η στασιμότητα. Εμείς ως δύναμη προόδου πρέπει να επιδιώξουμε, να στηρίξουμε τον κοινωνικό διάλογο.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Στη τελευταία συνεδρίασή μας μίλησα για το ρόλο του βουλευτή σήμερα. Θα απαντήσω σε ορισμένα σχόλια που έγιναν από συναδέλφους.

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι οι θεσμοί δεν εκσυγχρονίζονται μόνο με διορθωτικές επεμβάσεις στα κείμενά τους, στο Σύνταγμα, στους νόμους και στους κανονισμούς των συνταγματικών οργάνων. Τέτοιες διορθωτικές επεμβάσεις, ασφαλώς χρήσιμες είναι η λιγότερο δύσκολη πλευρά του εκσυγχρονισμού των θεσμών. Πολύ πιο δύσκολη είναι η διορθωτική επέμβαση στη συμπεριφορά των φορέων, στις πολιτικές πρακτικές, στη νοοτροπία που καθορίζει τελικά την ποιότητα της θεσμικής ζωής. Αυτό αφορά κατ' εξοχήν το λειτούργημα του βουλευτή.

Οι αξιώσεις που διατυπώνει το Σύνταγμα σε σχέση με το βουλευτικό λειτούργημα είναι γνωστές. Από τη μια ο βουλευτής απολαύει συνειδησιακής ανεξαρτησίας, ταυτοχρόνως όμως είναι αντιπρόσωπος όλου του λαού και συνακόλουθα δεσμευμένος από αυτό που λέμε «γενικό συμφέρον».

Είναι όμως κοινός τόπος, ότι η θεωρητική αυτή εικόνα του βουλευτή, στην καθημερινή πρακτική της έκφραση απέχει αρκετά από το να ανταποκρίνεται στη θεσμική και πολιτική λογική του κοινοβουλευτικού μας πολιτεύματος.

Το πολιτικό κόμμα ως θεσμός προσδίνει στο κοινοβουλευτικό σύστημα και συνακόλουθα στο βουλευτικό λειτούργημα το πραγματικό τους νόημα. Η λαϊκή ετυμηγορία καθορίζει σε επίπεδο κομματικών σχηματισμών τη σύνθεση της Βουλής. Κριτήριο της λαϊκής ετυμηγορίας είναι τα προεκλογικά προγράμματα των πολιτικών κομμάτων. Στο κόμμα της πλειοψηφίας δίδεται η εντολή, και γι' αυτό έχει και την πολιτική ευθύνη για την κυβερνητική μετουσίωση του προεκλογικού του προγράμματος σε συγκεκριμένο πολιτικό έργο. Αυτό δεσμεύει τόσο την κυβερνητική πολιτική, όσο και το κοινοβουλευτικό έργο. Το κοινοβουλευτικό μας σύστημα δηλαδή, γνωρίζει μια διαδικασία νομιμοποίησης, που πυρήνας της είναι η στενή συνεργασία και η αλληλεγγύη Κυβέρνησης και κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Αυτή η σχέση συνεργασίας, αλληλεγγύης και συνοχής μεταξύ Κυβέρνησης και κοινοβουλευτικής ομάδας προσδίδει στο βουλευτικό λειτούργημα ένα πιο ειδικό πλαίσιο. Η συνειδησιακή ανεξαρτησία του βουλευτή δεν τον απαλλάσσει από τη θεσμική και πολιτική του υποχρέωση να συμπράττει στην υλοποίηση του προγράμματος του κόμματος όπως προκύπτει από τις διαδικασίες συγκεκριμενοποίησης του στα πλαίσια της συνεργασίας Κυβέρνησης, Κόμματος, Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

Η παρατήρηση που προηγήθηκε είναι κάθε άλλο παρά ασυμβίβαστη με τη γόνιμη, ελεύθερη και όπου χρειάζεται ακόμα και σκληρή αντιπαράθεση απόψεων μέσα στη κυβερνητική παράταξη. Ο σεβασμός της ενδοκομματικής Δημοκρατίας, όχι μόνο στη δομή της κομματικής οργάνωσης αλλά και της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, είναι κρίσιμο στοιχείο για την

αναβάθμιση του βουλευτικού λειτουργήματος. Η ενδοκομματική Δημοκρατία παράγει ιδέες και πολιτικό πολιτισμό.

Όπως όμως και η Δημοκρατία σε πολιτειακό επίπεδο έτσι και η εσωκομματική Δημοκρατία, για να λειτουργεί θετικά, για να μην προδίδει το νομιμοποιητικό περιεχόμενο της λαϊκής ετυμηγορίας, οφείλει να αξιώνει την τήρηση ορισμένων κανόνων. Τους κανόνες αυτούς δεν καλούμαστε να τους εφεύρουμε εμείς σήμερα. Υπάρχουν. Υπάρχουν και διαδικασίες και όργανα και τρόποι έκφρασης των διαφωνιών. Μόνο όταν χρησιμοποιούνται αυτοί οι κανόνες η χρήση της εσωκομματικής Δημοκρατίας δεν κλονίζει την πίστη των ψηφοφόρων-εντολέων στην τελική ενότητα του κόμματος. Η εσωκομματική Δημοκρατία είναι θεσμός αναβάθμισης του βουλευτικού λειτουργήματος μόνο στο μέτρο που λειτουργεί στο πλαίσιο των διαδικαστικών της κανόνων. Η ενδοκομματική Δημοκρατία παύει να είναι στοιχείο αναβάθμισης του βουλευτικού λειτουργήματος εάν χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για πρακτικές που διασπούν μια συλλογικότητα υπαγορευμένη από την λαϊκή ετυμηγορία.

Αν έτσι καταλάβουμε το λειτούργημα του βουλευτή, τότε η κοινοβουλευτική του στάση δεν μπορεί να προσδιορίζεται ούτε μόνο ούτε κατά κύριο λόγο από τις ανάγκες της επανεκλογής του που σημαίνει από την ικανοποίηση τοπικών ή ειδικών μόνο συμφερόντων χωρίς τη στάθμιση του γενικού συμφέροντος της κοινωνίας. Ο βουλευτής δηλαδή δεν μπορεί να είναι ούτε μόνο ούτε κυρίως διαμεσολαβητής ειδικών ή τοπικών συμφερόντων προς τη Βουλή, την Κυβέρνηση και τη διοίκηση, αλλά πρέπει να

είναι και παράγοντας προβολής, εξυπηρέτησης και προάσπισης ενός γενικού συμφέροντος. Αυτό το γενικό συμφέρον για το βουλευτή συγκεκριμένου κόμματος δεν νοείται και δεν μπορεί να προσδιορισθεί έξω από την ιδεολογία και την πολιτική πρόταση του κόμματος, που ενέκρινε το εκλογικό σώμα. Και για να το πω διαφορετικά: Ο βουλευτής, οφείλει τελικά να στηρίζει την υλοποίηση του κυβερνητικού προγράμματος ακόμα και όταν κάποια σημεία του δεν γίνονται ευχαρίστως δεκτά από τοπικές κοινωνίες που τον εκλέγουν.

Κάθε βουλευτής έχει πολιτικό ρόλο να παίξει. Ο σημερινός βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι διαμορφωτής και εκφραστής πολιτικών κατευθύνσεων. Ο σημερινός βουλευτής δεν μπορεί πια να είναι διεκπεραιωτής και οφείλει να αναλάβει το νέο του ρόλο. Είναι υποχρέωση απέναντι στην ιδεολογία και στην παράταξή μας. Ο σημερινός βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι εκείνος που συνεργάζεται αλλά και επεξηγεί τις μεγάλες τομές που η λαϊκή εντολή μας ανέθεσε στις 22 Σεπτεμβρίου. Ο σημερινός βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. αποτελεί για την κοινωνία και το πολιτικό σύστημα το πολιτικό στέλεχος που θα πρέπει να συμπυκνώνει την πολιτική πρωτοβουλία και τον ολοκληρωμένο λόγο ενός κόμματος που θέλει να αλλάξει λειτουργίες της κοινωνίας. Γι' αυτό και ο σημερινός βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. επωμίζεται την ευθύνη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής παρουσίας, οφείλει στις επιλογές και στις στάσεις του να είναι εκφραστής των μεγάλων αποφάσεων και μεγάλων επιλογών της παράταξης.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Τις τελευταίες μέρες δημοσιεύτηκαν πληροφορίες για επικείμενο ανασχηματισμό της κυβέρνησης και βαθμολογίες υπουργών. Όλα αυτά είναι αποκυήματα φαντασίας. Ανασχηματισμοί ανά εξάμηνο ένα μόνο στόχο εξυπηρετούν. Την ισχυροποίηση της προσωπικής εξουσίας του επί κεφαλής. Για το έργο της κυβέρνησης έχουν ιδιαίτερα αρνητικό αποτέλεσμα. Δεν επιτρέπουν τη συνέχεια και την ολοκλήρωση των προσπαθειών της. Εκείνο που ενδιαφέρει είναι το έργο της κυβέρνησης. Με βάση αυτό θα κριθεί το ΠΑ.ΣΟ.Κ. από τον ελληνικό λαό. Δεν θα κριθεί από τη συχνότητα των ανασχηματισμών και την ικανοποίηση προσωπικών φιλοδοξιών.

Όλοι όσοι συμμετέχουν στη κυβέρνηση κρίνονται. Κρίνονται από το έργο τους, που αργά ή γρήγορα δείχνει τις θετικές ή αρνητικές πλευρές του. Δημόσιες σχέσεις δεν συγκαλύπτουν η αναπληρώνουν ελλείψεις. Θεαματικές ενέργειες δεν αντικαθιστούν το πρακτικό αποτέλεσμα. Το αν υπάρχει η όχι αποτέλεσμα φαίνεται μετά από ορισμένο χρόνο χωρίς δυσκολίες. Γι' αυτό δεν χρειάζονται βαθμολογίες και βαθμολογητές. Όλες αυτές οι πληροφορίες είναι λοιπόν χωρίς αντικείμενο, ανταποκρίνονται σε μικροπολιτικές νοοτροπίες που ανήκουν στο παρελθόν.

Κλείνοντας θέλω πάλι να τονίσω ότι το κόμμα, η Κοινοβουλευτική Ομάδα και η κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι η ενιαία έκφραση σε διαφορετικά επίπεδα μιας μεταρρυθμιστικής πολιτικής όπως την προσδιορίζουν οι αποφάσεις μας, όπως τις καθιερώνει η

συλλογική μας επεξεργασία, όπως το απαιτεί η λαϊκή εντολή. Οι εντολές μας, ο ελληνικός λαός απαιτεί από εμάς να πετύχουμε. Γι' αυτό και έχουμε υποχρέωση και στενή συνεργασία και συστηματική προσπάθεια. Γι' αυτό και έχουμε υποχρέωση η πράξη μας να είναι σύμφωνη με τους μεγάλους στόχους που έχουμε θέσει.

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

**ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ
ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ.**

Αθήνα, 2 Απριλίου 1997

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι
Σύντροφοι και συντρόφισσες,

Από την τελευταία συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας μέχρι σήμερα μια σειρά από γεγονότα επιβεβαίωσαν τόσο τη ρευστότητα του διεθνούς περιβάλλοντος, όσο και την ανάγκη να ανταποκριθούμε δημιουργικά στις προκλήσεις της εποχής. Η κρίση στην Αλβανία είναι το πιο χτυπητό παράδειγμα. Η Ελλάδα είχε παρουσία. Η Ελλάδα συνέβαλε αποφασιστικά στις διαβουλεύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος μας η με πολιτικά μέσα αντιμετώπιση των εξελίξεων ώστε να κατοχυρώσουμε την ειρήνη, τη σταθερότητα αλλά και τη προστασία των δικαιωμάτων της μειονότητας. Στόχος μας δεν ήταν και δεν είναι η δημιουργία ζώνης επιρροής, ο έλεγχος της κατάστασης, ο ανταγωνισμός επιρροής με άλλες χώρες. Οι επιδιώξεις αυτές δεν εκφράζουν τη δικιά μας αντίληψη των διεθνών σχέσεων. Εμείς δεν επιδιώκουμε ένα κόσμο εξουσιαζόντων ισχυρών και υποταγμένων αδυνάτων. Η Ελλάδα κερδίζει, και το έχουν δείξει οι εξελίξεις των τελευταίων μηνών, όταν παίρνει πρωτοβουλίες που προωθούν τη συνεργασία των λαών, την επίλυση διαφορών, όταν εξασφαλίζει σε αυτούς δυνατότητες ανάπτυξης. Το έδειξε το ταξίδι του κ. Πάγκαλου στα Σκόπια και στο Βελιγράδι και το δικό μου στο Βουκουρέστι. Αυτό θα συνεχίσουμε να πράττουμε.

Ζήσαμε στο διάστημα αυτό στο εσωτερικό της χώρας τη σταθερή βελτίωση των οικονομικών μεγεθών. Είναι μια ακόμη απόδειξη, ότι ο δρόμος που έχουμε χαράξει, αποδίδει καρπούς. Αλλά υπάρχουν ακόμη πολλές δυσκολίες που θα πρέπει να υπερβούμε.

Η αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη, την οποία επιδιώκουμε, δεν θα έρθει αν δεν συνεχίσουμε επίμονα και τα επόμενα χρόνια να βελτιώνουμε τους όρους λειτουργίας της οικονομίας. Οι σημαντικές επιτυχίες που έχουμε θα αποδειχθούν εφήμερες αν αναστρέψουμε ή σταματήσουμε την πορεία.

Θέλω να υπενθυμίσω, ότι η κυβέρνησή μας στα χρόνια μετά το 1993, όχι μόνο διασφάλισε απόλυτα τα πραγματικά εισοδήματα των εργαζόμενων, αλλά έδωσε πραγματικές αυξήσεις, που ξεπέρασαν τον πληθωρισμό, ακόμα και την παραγωγικότητα.

Οι όποιες προσπάθειες χρειάστηκε να γίνουν ή θα χρειαστεί ακόμα, έχουν σοβαρά θετικά αποτελέσματα κατά πρώτο λόγο για τους εργαζόμενους. Οι επενδυτές, μπορούν να μετακινηθούν πολύ γρήγορα και έξω από τη χώρα για να διατηρήσουν τα κέρδη τους. Οι εργαζόμενοι είναι δεμένοι με τον τόπο. Τους αφορά λοιπόν άμεσα το τι συμβαίνει στον τόπο. Τυχόν αδυναμία μας να παρακολουθήσουμε την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα έχει κόστος που, κατά κύριο λόγο, θα πλήξει τελικά την απασχόληση και τα εισοδήματα των πιο αδύνατων.

Σήμερα θα στρέψω την προσοχή μου σε θέματα λειτουργίας μας. Γιατί η λειτουργία μας αποκτά μια ιδιαίτερη σημασία σε μια φάση, όπου κριτής της προσπάθειάς μας θα είναι το έργο μας, η δημιουργική μας παρουσία. Σε μία φάση όπου η κοινή γνώμη, ο ελληνικός λαός κρίνει την απόδοσή μας και από την προσφορά της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, από τον τρόπο που αντιμετωπίζει τα θέματα.

Σύντροφοι και συντρόφισσες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Η εκπλήρωση των στόχων μας απαιτεί μια νέα προσέγγιση των λειτουργιών μας στο κόμμα και την Κοινοβουλευτική Ομάδα. Δεν μπορεί να επιχειρείς να μεταβάλλεις την κοινωνία, χωρίς να μεταβάλλεις τις δικές σου λειτουργίες ως κόμμα και ως κυβέρνηση. Ο εκσυγχρονισμός της κοινωνίας απαιτεί από εμάς τον αντίστοιχο βαθύ εκσυγχρονισμό των πολιτικών μας λειτουργιών. Έχουμε κάνει βήματα, αλλά υπάρχουν ακόμη πολλά να γίνουν.

Η ευθύνη μας προκύπτει και από μία πρόσθετη αιτία. Την ώρα τούτη των μεγάλων αποφάσεων για την Ελλάδα, το μόνο κόμμα που έχει αποσαφηνισμένες θέσεις και ολοκληρωμένο σχέδιο για την πορεία της χώρας είναι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης δεν έχουν παρουσιάσει μια εναλλακτική πρόταση στις βασικές μας επιλογές. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης αντί να αναζητούν και να προβάλλουν θέσεις για τα μεγάλα προβλήματα της χώρας, αναλώνονται είτε σε πλειοδοσίες παροχών είτε σε προσπάθειες να αγνοήσουν την ουσία της πολιτικής μέσω της επικέντρωσης σε μία μάχη εντυπώσεων. Αυτή η κατάσταση της αντιπολίτευσης πολλαπλασιάζει το βάρος της προσπάθειάς μας και μεγαλώνει τις ευθύνες μας. Είναι σημαντικό για μας ότι η πολιτική μας έχει την συναίνεση της μεγάλης πλειοψηφίας της κοινωνίας. Αλλά είναι ακόμα πιο σημαντικό να εμπνεύσουμε την ενεργοποίηση της κοινωνίας στις μεγάλες προοπτικές της χώρας.

Το κόμμα, η Κοινοβουλευτική Ομάδα και η κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. επωμίζονται με αποφασιστικό τρόπο τις τύχες της χώρας. Εμείς πρέπει να φέρουμε εις πέρας τον στόχο της ισχυρής Ελλάδας. Εμείς πρέπει να οδηγήσουμε την Ελλάδα σε μια ισότιμη σχέση στην Ενωμένη Ευρώπη. Εμείς πρέπει να οδηγήσουμε την οικονομία στην ανάπτυξη. Εμείς διασφαλίζουμε τα δίκτυα της κοινωνικής πρόνοιας και της κοινωνικής συνοχής. Εμείς διασφαλίζουμε την ειρήνη και τα εθνικά δίκαια και δικαιώματα απέναντι σε κάθε επιβουλή.

Αυτό το πλαίσιο πολιτικών στόχων ζητά από εμάς να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή στις δικές μας λειτουργίες. Το ότι έχουμε την πλειοψηφία στη Βουλή δεν αρκεί. Η πλειοψηφία αυτή πρέπει να είναι η αιχμή του δόρατος στην προσπάθειά μας. Η συλλογικότητα των λειτουργιών μας είναι μια βασική προϋπόθεση. Την έχουμε προωθήσει. Συνώνυμο της συλλογικότητας είναι η αποτελεσματικότητα, η κοινή στάση, η κοινή αντιμετώπιση. Επεξεργαζόμαστε σε όλα τα επίπεδα στα κυβερνητικά και κομματικά όργανα τις αποφάσεις, ώστε να υπάρχει συλλογικότητα στην εκτέλεση και εξατομίκευση στην ευθύνη. Το κόμμα θέλουμε να είναι στρατηγείο σχεδιασμού της κοινωνικής ενεργοποίησης στις συνολικές πολιτικές μας κατευθύνσεις. Εκεί αποσκοπεί η κομματική ανασυγκρότηση, η δημιουργία νέου τύπου οργανώσεων, ώστε να συσπειρώσουμε τις ενεργές και μάχιμες κοινωνικές δυνάμεις που συστρατεύονται στους μεγάλους στόχους της πολιτικής μας.

Η λειτουργία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας έχει ήδη μεταβληθεί αισθητά, με τις αλλαγές που πραγματοποιήσαμε τον τελευταίο χρόνο, αλλαγές που είχαν ωριμάσει στους κόλπους μας από καιρό. Φυσικά, έχουμε ακόμα δυνατότητες και νέων βελτιώσεων, ώστε να μεγιστοποιήσουμε τον ρόλο και την παρέμβαση της, προπαντός όμως να διαμορφώσουμε ένα ρόλο πιο δυναμικό. Υπάρχει όμως μια διαφορά-κλειδί από το παρελθόν που όλοι γνωρίσαμε, στο παρόν που διαμορφώνουμε και στο μέλλον που επιδιώκουμε. Η διαφορά αυτή δημιουργεί δυσκολίες και θέτει προκλήσεις. Σήμερα αλλάζει ο ρόλος του βουλευτή μέσα στο πολιτικό σύστημα και την κοινωνία. Με τους νέους θεσμούς της διοικητικής αποκέντρωσης και την θεσμική διαφάνεια που επιβάλλουμε στην λειτουργία του Δημοσίου ο βουλευτής απαλλάσσεται από τον στενό ρόλο του μεσολαβητή των τοπικών κοινωνιών ή του εκπροσώπου κλαδικών συμφερόντων. Ο βουλευτής παύει να είναι μεταφορέας και μόνο αιτημάτων, γιατί τέτοια αιτήματα αντιμετωπίζονται και πρέπει να αντιμετωπίζονται μέσα από θεσμικές διαδικασίες.

Ο σημερινός βουλευτής αποκτά πλέον όλο το βάρος του θεσμικού προσδιορισμού του αξιώματός του, όπως το επιτάσσει το Σύνταγμα και απαιτεί η σύγχρονη λειτουργία των δημοκρατικών μας θεσμών. Κάθε βουλευτής έχει κυρίως πολιτικό ρόλο να παίξει και έτσι η σχέση του με την κοινωνία αναπροσδιορίζεται. Ο σημερινός βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι διαμορφωτής και εκφραστής πολιτικών κατευθύνσεων. Ο σημερινός βουλευτής δεν έχει το βάρος των ρουσφετιών. Ο σημερινός βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι εκείνος που συνεργάζεται αλλά και επεξηγεί τις

μεγάλες τομές που η λαϊκή εντολή μας ανέθεσε στις 22 Σεπτεμβρίου. Ο σημερινός βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. αποτελεί για την κοινωνία και το πολιτικό σύστημα το πολιτικό στέλεχος που θα πρέπει να συμπυκνώνει την πολιτική πρωτοβουλία και τον ολοκληρωμένο λόγο ενός κόμματος που θέλει να αλλάξει λειτουργίες της κοινωνίας. Γι' αυτό και ο σημερινός βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. επωμίζεται την ευθύνη μιας κατεξοχήν ολοκληρωμένης πολιτικής παρουσίας, οφείλει στις επιλογές και στις στάσεις του να είναι εκφραστής των μεγάλων αποφάσεων και μεγάλων επιλογών της παράταξης.

Σ' αυτούς τους νέους ρόλους θα κριθούμε όλοι. Θα κριθούμε από το πώς θα ανταποκριθούμε στην Βουλή με τη παρουσία μας, τις τοποθετήσεις μας, τη ψήφο μας. Από το εάν συνειδητοποιούμε τους μεγάλους στόχους ή τους υποκαθιστούμε με δευτερεύουσες επιδιώξεις. Από το εάν σε τοπικό και κλαδικό επίπεδο εξειδικεύσουμε και εμπνεύσουμε την ενεργοποίηση και συμμετοχή της κοινωνίας. Έχουμε μπροστά μας την ολοκλήρωση της τετραετίας. Είναι βέβαιο, ότι αν προχωρήσουμε με νέο τρόπο, με συλλογικότητα, με αταλάντευτη επιμονή στο μεταρρυθμιστικό μας έργο, θα ζητήσουμε με καθαρό πρόσωπο την ανανέωση της λαϊκής εντολής, ώστε να γυρίσουμε εμείς, πάλι, την σελίδα του 21^{ου} αιώνα. Δεν συμμετέχουμε εμείς σε ένα παιχνίδι προσκαίρων και ψηφοθηρικών εντυπώσεων. Εμείς συμμετέχουμε σε μια ευρύτερη προσπάθεια και αυτό οφείλουμε να εκφράζουμε. Η ευρύτερη αυτή προσπάθεια βασίζεται σε σχέδιο και πρόταση που συνδυάζει την ανάπτυξη με την κοινωνική δικαιοσύνη. Σε σχέδιο και πράξη, για την ισχυρή Ελλάδα. Μόνον το ΠΑ.ΣΟ.Κ. σχεδιάζει

για το μέλλον και αρνείται την καθήλωση στο παρελθόν. Εμείς ξέρουμε και πιστεύουμε ότι ο ελληνικός λαός έχει βαθιά συνείδηση και βαθιά συναίνεση στις μεγάλες αλλαγές που έχει ανάγκη η χώρα. Εμείς πιστεύουμε ότι η Ελλάδα μπορεί. Οι Έλληνες μπορούν να επιτύχουν. Ανοίξαμε δρόμο στην ελπίδα. Η πολιτική μας άρχισε ήδη να αποδίδει και θα δίνει σταθερά καρπούς στην οικονομία, τους θεσμούς, την κοινωνική πρόνοια, την εξωτερική πολιτική.

Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι η αιχμή του δόρατος αυτής της μεγάλης πολιτικής πρόκλησης. Ζητώ από όλους, να δώσουμε στους νέους θεσμούς και τη νέα μας λειτουργία, το δυναμικό τους περιεχόμενο. Ζητώ από όλους με συστράτευση, με διαρκή και γόνιμη κριτική, να μεταβάλλουμε την Κοινοβουλευτική Ομάδα σε ακρογωνιαίο λίθο των πολιτικών μας. Το κόμμα, η Κοινοβουλευτική Ομάδα και η κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι η ενιαία έκφραση, σε διαφορετικά επίπεδα, μιας μεταρρυθμιστικής πολιτικής, όπως την προσδιορίζουν οι αποφάσεις μας, όπως τις καθιερώνει η συλλογική μας επεξεργασία, όπως το απαιτεί η λαϊκή εντολή. Θα επιτύχουμε, γιατί αυτό περιμένει από εμάς η χώρα, αυτό απαιτεί από εμάς ο ελληνικός λαός.